

Stärkt skydd för barn mot sexuella övergrepp

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2012/13:194 Stärkt skydd för barn mot sexuella övergrepp och sex motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen. Vidare behandlas fyra motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2013.

I propositionen lämnas förslag till lagändringar som är ett led i genomförandet av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi.

För att uppfylla direktivet föreslås en ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. Förslaget innebär att det införs en skyldighet för den som erbjuds en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring inom vissa verksamheter att på begäran visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Det kan handla om både personer som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med barn och personer som är ledare i olika ideella barnverksamheter. I de fall som lagen föreskriver ska en enskild ha rätt att få ett begränsat utdrag om sig själv ur belastningsregistret, i syfte att kunna visa upp det för en arbets- eller uppdragsgivare.

Närmare bestämmelser om vilka brott som ska redovisas i utdragen bör enligt förslaget lämnas i en förordning. Regeringens utgångspunkt är att utdragen bör omfatta åtminstone de brott som direktivet kräver. Dessa brott torde för svensk del i vart fall motsvara samtliga sexualbrott samt barnpornografibrott. I vilken utsträckning utdragen därutöver bör innehålla uppgifter om ytterligare brott kommer regeringen att överväga vidare vid framtagandet av de aktuella förordningsbestämmelserna.

En kontroll av ett registerutdrag ska inte få dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

Vidare föreslås att preskriptionstiden för köp av sexuell handling av barn och för sexuellt ofredande som begåtts mot ett barn förlängs på så sätt att den börjar löpa först den dag målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Detsamma ska gälla försök till köp av sexuell handling av barn.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 18 december 2013.

I betänkandet finns tre reservationer (S, SD) och ett särskilt yttrande (V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Bakgrund	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Inledning	7
En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn	7
Den särskilda preskriptionsbestämmelsen för sexualbrott mot barn utvidgas	10
Reservationer	12
1. En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, punkt 1 (SD)	12
2. Preskription, punkt 2 (S)	13
3. Preskription, punkt 2 (SD)	14
Särskilt yttrande	16
En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, punkt 1 (V)	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	18
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn,
2. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:194 punkterna 1 och 3 samt avslår motionerna

2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–4,

2013/14:Ju238 av Agneta Luttröpp (MP) yrkande 2 och

2013/14:Ju374 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

2. Preskription

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:194 punkt 2 och avslår motionerna

2013/14:Ju4 av Morgan Johansson m.fl. (S),

2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 och

2013/14:Ju369 av Metin Ataseven (M).

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (SD)

Stockholm den 5 november 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Johan Pehrson (FP), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Maria Ferm (MP), Richard Jomshof (SD), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S), Anton Abele (M) och Stefan Svanström (KD).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Europeiska kommissionen lade den 29 mars 2010 fram ett förslag till direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om upphävande av rambeslut 2004/68/RIF (KOM(2010) 94 slutlig). En faktapromemoria om direktivförslagets innehåll har överlämnats till riksdagen (2009/10:FPM69). Förslaget byggde i stora delar på Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp från 2007 (CETS nr 201). Sverige, som var delaktigt i utarbetandet av konventionen, har nyligen tillträtt denna.

Den 15 november 2011 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF. Direktivet trädde i kraft den 17 december 2011 och ska vara genomfört senast den 18 december 2013.

Ärendet och dess beredning

I proposition 2012/13:194 Stärkt skydd för barn mot sexuella övergrepp föreslår regeringen att riksdagen antar de förslag till lagändringar som behövs för att uppfylla direktivet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Med anledning av propositionen har sex motionsyrkanden väckts. I betänkandet behandlas också fyra motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden 2013. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Utskottet har tagit emot skrivelser från Forum – idéburna organisationer med social inriktning.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas, som anförts ovan, förslag till lagändringar som utgör ett led i genomförandet av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi.

För att uppfylla direktivet föreslås en ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. Förslaget innebär att det införs en skyldighet för den som erbjuds en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring inom vissa verksamheter att på begäran visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn. Det kan handla om både personer som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med barn och personer som är ledare i olika ideella barnverk-

samheter. I de fall som lagen föreskriver ska en enskild ha rätt att få ett begränsat utdrag om sig själv ur belastningsregistret, i syfte att kunna visa upp det för en arbets- eller uppdragsgivare.

Närmare bestämmelser om vilka brott som ska redovisas i utdragen bör enligt förslaget lämnas i en förordning. Regeringens utgångspunkt är att utdragen bör omfatta åtminstone de brott som direktivet kräver. Dessa brott torde för svensk del i vart fall motsvara samtliga sexualbrott samt barnpornografibrott. I vilken utsträckning utdragen därutöver bör innehålla uppgifter om ytterligare brott kommer regeringen att överväga vidare vid framtagandet av de aktuella förordningsbestämmelserna.

En kontroll av ett registerutdrag ska inte få dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

Vidare föreslås att preskriptionstiden för köp av sexuell handling av barn och för sexuellt ofredande som begåtts mot ett barn förlängs på så sätt att den börjar löpa först den dag målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Detsamma ska gälla försök till köp av sexuell handling av barn.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 18 december 2013.

Utskottets överväganden

Inledning

I propositionen lämnas förslag till lagändringar som är ett led i genomförandet av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi. Regeringen gör bedömningen att svensk rätt genom befintlig reglering uppfyller åtagandena i direktivet med undantag för vissa frågor om registerkontroll och preskription. Utskottet ställer sig bakom denna bedömning och återkommer nedan till enskildheter i förslagen.

En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn. Riksdagen avslår motionsyrkanden om att den föreslagna lagen i olika avseenden borde ges en annorlunda utformning.

Jämför reservation 1 (SD) och särskilt yttrande (V).

Propositionen

Den som erbjuds en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring i staten, en kommun, ett landsting, ett företag eller en organisation ska på begäran visa upp ett utdrag ur belastningsregistret, om arbetet innefattar direkt och regelbunden kontakt med barn. Registerutdraget får inte vara äldre än ett år. Arbets- och uppdragsgivare får inte dokumentera en kontroll av ett registerutdrag på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

Regeringen gör bedömningen att redan anställda inte bör omfattas av registerkontrollen. Arbets- och uppdragsgivare bör inte vara skyldiga att kontrollera belastningsregistret och det bör inte vara förbjudet att anställa eller anlita personer som förekommer i belastningsregistret.

Regeringen föreslår att det i lagen om belastningsregister införs en rätt för den enskilde att, i de fall den nya lagen om registerkontroll föreskriver det, få ett begränsat utdrag ur belastningsregistret som endast innehåller uppgifter om vissa brott. Vidare införs en hänvisningsbestämmelse i den nya lagen.

Närmare bestämmelser om vilka brott som ska redovisas i utdragen bör enligt regeringen lämnas i en förordning. Regeringens utgångspunkt är att utdragen bör omfatta åtminstone de brott som direktivet kräver. Dessa brott torde för svensk del i vart fall motsvara samtliga sexualbrott samt barnpornografibrott. I vilken utsträckning utdragen därutöver, som flera remissinstanser har föreslagit, bör innehålla uppgifter om ytterligare brott kommer regeringen att överväga vidare vid framtagandet av de aktuella förordningsbestämmelserna.

Motionerna

I motion 2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1 begärs att det ska vara obligatoriskt för alla arbetsgivare att kontrollera arbetssökandes utdrag från belastningsregistret vid arbete med barn. Ett liknande yrkande framför han i motion 2013/14:Ju374 (SD) yrkande 1. Vidare anføres i motion 2013/14:Ju5 att det ska vara tillåtet för alla arbetsgivare att spara kopior av den arbetssökandes utdrag från belastningsregistret vid arbete med barn (yrkande 2). Det begärs också att det ska vara förbjudet för en arbetsgivare att låta någon arbeta med barn om personen i fråga dömts för allvarlig sexualbrottslighet (yrkande 3). Slutligen begärs i yrkande 4 att även anställda som omplaceras till att arbeta med barn ska vara skyldiga att visa upp utdrag ur belastningsregistret.

I motion 2012/13:Ju238 av Agneta Luttröpp (MP) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att skärpa lagstiftningen och vidta aktiva åtgärder mot kommersiell sexuell exploatering av barn. I motionen anføres bl.a. att det bör införas en generell regel som innebär att den som förekommer i belastningsregistret eller misstankeregistret gällande sexualbrott mot barn, barnpornografibrott eller människohandel inte får anställas eller ges förtroendeuppdrag i frivilligsektorn om anställningen eller förtroendeuppdraget innebär regelbunden kontakt med barn.

Utskottets ställningstagande

För att uppfylla EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi (fortsättningsvis direktivet) föreslår regeringen att det införs en möjlighet till registerkontroll vid rekrytering till arbeten som innefattar direkta och regelbundna kontakter med barn. Redan i dag har arbetsgivare inom vissa områden där det förekommer kontakter med barn en författningsreglerad möjlighet att få information från belastningsregistret (se avsnitt 6.2.1 i propositionen). Det gäller vid rekrytering enligt lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn och lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder. Det gäller även vid rekrytering av personal inom förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola samt inom annan närmare angiven pedagogisk verksamhet

enligt skollagen (2010:800). Som regeringen anför finns det emellertid flertyper av arbeten och uppdrag som innefattar direkta och regelbundna kontakter med barn men där arbets- och uppdragsgivare i dag inte har någon uttrycklig rätt att få uppgifter ur belastningsregistret. För att uppfylla direktivets krav bör därför en lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn införas. Den nya lagen bör, som regeringen föreslår, vara subsidiär i förhållande till andra författningar som reglerar registerkontroll vid erbjudande om anställning eller uppdrag i verksamheter som innefattar kontakter med barn.

När det gäller frågan om det ska vara obligatoriskt för arbetsgivare att kontrollera en arbetssökandes utdrag från belastningsregistret ansluter sig utskottet till vad regeringen anför. Utskottet konstaterar således att det inom framför allt ideella verksamheter kan förekomma en stor mängd olika uppdrag som löper på både kortare och längre tid. Beroende på uppdragets art kan det i vissa fall framstå som uppenbart obehövt att begära ett registerutdrag. Att ålägga samtliga arbets- och uppdragsgivare som berörs av de föreslagna bestämmelserna en skyldighet att kontrollera belastningsregistret innan de anställer eller erbjuder någon ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring skulle innebära en alltför stor administrativ börda. Vidare kommer det inte att finnas någon myndighet som utövar tillsyn över samtliga arbets- och uppdragsgivare som ges möjlighet att kontrollera utdrag ur belastningsregistret. Det finns därför inte heller någon som skulle kunna kontrollera att en skyldighet att utföra registerkontroll efterlevs. Motionerna 2013/14:Ju5 (SD) yrkande 1 och 2013/14:Ju374 (SD) yrkande 1 avstyrks därför.

I motion 2013/14:Ju5 (SD) yrkande 2 begärs vidare att det ska vara tillåtet för en arbetsgivare att spara kopior av den arbetssökandes utdrag från belastningsregistret vid arbete med barn. Utskottet vill framhålla att den registerkontroll som nu föreslås kommer att träffa en rad olika verksamheter, både i offentlig och privat regi. Som utskottet anför ovan bör det inte införas någon skyldighet för arbets- eller uppdragsgivare att kontrollera utdrag ur belastningsregistret, och det kommer inte heller att finnas någon myndighet som utövar tillsyn över samtliga berörda verksamheter. Med beaktande av detta, och av att spridningen av uppgifter ur belastningsregistret bör begränsas i så stor utsträckning som möjligt, instämmer utskottet i regeringens bedömning att arbets- och uppdragsgivare endast ska ges en möjlighet att kontrollera innehållet i registerutdraget genom att begära att detta visas upp. Arbets- och uppdragsgivare bör alltså inte ges en författningsreglerad rätt att behålla utdraget eller att få en kopia av det. Motionsyrkandet avstyrks.

Som en arbetsrättslig grundprincip gäller att arbetsgivaren är fri att anställa den han eller hon tycker är lämplig. Det är arbets- eller uppdragsgivaren som har ansvar för verksamheten och rekrytering av personal till denna. Det finns i dag inget förbud för en arbets- eller uppdragsgivare att rekrytera en person som förekommer i belastningsregistret. Detta gäller

även vid rekryteringar till t.ex. skola, förskola och hem för vård eller boende som tar emot barn, där registerkontroll är obligatorisk. Enligt motion 2012/13:Ju5 (SD) yrkande 3 borde det vara förbjudet för en arbetsgivare att låta någon arbeta med barn om personen i fråga dömts för allvarlig sexualbrottslighet. Liknande yrkanden framförs i motionerna 2013/14:Ju374 (SD) yrkande 2 och 2013/14:Ju238 (MP) yrkande 2. Utskottet instämmer i denna del i regeringens uppfattning att ett sådant förbud skulle strida mot arbetsgivarens fria anställningsrätt. Som regeringen påpekar kommer personer som förekommer i belastningsregistret i fråga om sådana brott som ska redovisas sannolikt sällan att söka arbeten där arbets- eller uppdragsgivaren ställer krav på registerkontroll. Det får vidare antas att arbets- och uppdragsgivare, även utan ett anställningsförbud, kommer att vara mycket försiktiga när det gäller att anställa eller erbjuda en person uppdrag eller praktiktjänstgöring om personen uppvisar utdrag ur belastningsregistret med uppgifter om brott. Sammanfattningsvis bör därför arbets- och uppdragsgivare även inom nu aktuella verksamheter själva få avgöra om en person med uppgift i belastningsregistret ändå kan anställas eller erbjudas uppdrag eller praktiktjänstgöring. Motionsyrkandet avstyrks.

Slutligen begärs i motion 2013/14:Ju5 (SD) yrkande 4 att redan anställda som omplaceras till att arbeta med barn ska vara skyldiga att uppvisa utdrag ur belastningsregistret. Även i detta avseende delar utskottet regeringens uppfattning. Redan anställda har inte, som en arbetssökande, någon möjlighet att avstå från att kontrolleras. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det skulle vara ett alltför stort intrång i den personliga integriteten att kontrollera personer som redan är anställda. Motionsyrkandet avstyrks.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet propositionen i nu aktuell del och avstyrker motionsyrkandena.

Den särskilda preskriptionsbestämmelsen för sexualbrott mot barn utvidgas

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag om att utvidga den särskilda preskriptionsbestämmelsen för sexualbrott mot barn. Motioner om att helt avskaffa preskriptionstiden för sexualbrott mot barn avslås.

Jämför reservationerna 2 (S) och 3 (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår att preskriptionstiden för köp av sexuell handling av barn och för sexuellt ofredande som begåtts mot ett barn ska börja löpa först från den dag barnet fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Detsamma ska gälla för försök till köp av sexuell handling av barn. Genom de föreslagna ändringarna kommer de krav som ställs i EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi (fortsättningsvis direktivet) i fråga om preskription att vara uppfyllda.

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:Ju4 av Morgan Johansson m.fl. (S) begär motionärerna att regeringen ska utreda om preskriptionstiden för sexualbrott mot barn kan tas bort.

I motion 2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 begärs att preskriptionstiden för allvarliga sexualbrott mot barn och unga avskaffas helt. Även i motion 2013/14:Ju369 av Metin Ataseven (M) begärs ett tillkännagivande om att avskaffa preskriptionstiden för sexualbrott mot barn.

Utskottets ställningstagande

Preskriptionstiden för brott löper enligt huvudregeln i 35 kap. 4 § första stycket brottsbalken från den dag då brottet begicks. För vissa brott beräknas dock preskriptionstiden på annat sätt. Det gäller, enligt 35 kap. 4 § andra stycket brottsbalken, bl.a. de flesta sexualbrott mot barn. För dessa brott är det i stället den dag målsäganden fyller eller skulle ha fyllt 18 år – dvs. liksom enligt direktivet myndighetsåldern – som utgör utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning. Syftet med bestämmelsen är att stärka skyddet för barn och ungdomar som blivit utsatta för sexuella övergrepp.

Enligt regeringens bedömning uppfyller Sverige till största delen direktivet när det gäller de brott som ska omfattas av förlängd preskriptionstid. När det gäller brotten köp av sexuell handling av barn och sexuellt ofredande som begåtts mot ett barn omfattas de emellertid inte av den särskilda preskriptionsbestämmelsen i 35 kap. 4 § andra stycket brottsbalken. Utskottet delar regeringens bedömning att det är rimligt och godtagbart att också dessa brott samt försök till köp av sexuell handling av barn bör omfattas av den särskilda preskriptionsbestämmelsen.

I motionerna 2013/14:Ju4 (S), 2013/14:Ju5 (SD) yrkande 5 och 2013/14:Ju369 (M) behandlas frågan om att avskaffa preskriptionstiden för sexualbrott mot barn. Enligt utskottets uppfattning är emellertid den gällande regleringen av preskriptionstiderna väl avvägd. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, punkt 1 (SD)
av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn,
2. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:194 punkterna 1 och 3 samt motionerna

2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 1–4,

2013/14:Ju238 av Agneta Luttröpp (MP) yrkande 2 och

2013/14:Ju374 av Richard Jomshof m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag välkomnar regeringens arbete för att motverka sexualbrott mot barn och att man nu inför en kontroll av arbetssökande vid samtliga arbeten med barn. Jag anser dock att regeringen går alltför försiktigt fram och att man förefaller värdera vuxnas integritet tyngre än barns trygghet. Jag anser att den föreslagna lagstiftningen borde skärpas i följande avseenden.

I likhet med remissinstansen Ecpat anser jag att det precis som vid arbete i skolan bör vara obligatoriskt att kontrollera den arbetssökandes utdrag för att en anställning ska vara möjlig.

Vidare anser jag att samtliga arbetsgivare som träffas av de nya bestämmelserna ska kunna spara kopior av de uppvisade registerutdragen. I detta sammanhang vill jag framhålla att den vars register är blankt inte riskerar någon integritetskränkning. En arbetssökande med allvarliga sexualbrottsbelastningar kan avbryta anställningsprocessen och avstå från att uppvisa registerutdraget om han eller hon vill undvika att en kopia av utdraget sparas. Detta bör ligga helt i lagstiftningens syfte – att effektivt avskräcka sexualbrottslingar från att söka anställning i barnverksamheter och därmed motverka sexualbrott mot barn.

Vidare innebär förslaget att det ska vara upp till arbetsgivaren att avgöra om det är lämpligt att anställa någon efter att personen i fråga uppvisat ett utdrag ur belastningsregistret. Jag anser, precis som remissinstansen Ecpat, att en person som tidigare dömts för sexualbrottslighet mot barn – barnpornografibrott inbegripet – eller allvarlig sexualbrottslighet mot vuxna aldrig ska få arbeta med barn. Jag anser således att det när det gäller yrken som innebär kontinuerlig kontakt med barn ska vara förbjudet för en arbetsgivare att anställa personer som dömts för sådan brottslighet. Vid brott som endast rör sexuellt ofredande mot vuxen kan det även i fortsättningen vara upp till arbetsgivaren att bedöma om den jobbsökande är lämplig att anställa eller inte.

Förslaget innebär också att personer som visserligen inte nyanställs men som omplaceras inom en verksamhet till att arbeta med barn inte ska kontrolleras med utdrag ur belastningsregistret. Enligt utskottsmajoriteten har personen, till skillnad från en arbetssökande, inte någon möjlighet att avstå från kontrollen. En sådan ordning skulle därmed vara mer integritetskränkande, hävdar majoriteten. Jag anser emellertid, likt remissinstanserna Sveriges Kommuner och Landsting och Skåne läns landsting, att barnens trygghet ska sättas i första hand. Även personer som omplaceras till att arbeta med barn ska alltså vara skyldiga att uppvisa ett utdrag ur belastningsregistret.

Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser vad jag anfört ovan. I avvaktan på detta accepterar jag regeringens proposition i denna del.

2. Preskription, punkt 2 (S)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S) och Mattias Jonsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:194 punkt 2 och motion 2013/14:Ju4 av Morgan Johansson m.fl. (S) och avslår motionerna 2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 och 2013/14:Ju369 av Metin Ataseven (M).

Ställningstagande

Vi ser positivt på regeringens förslag att förlänga preskriptionstiden för vissa sexualbrott riktade mot barn. Vi anser dock inte att den åtgärden är tillräcklig.

Många barn utsätts för grova övergrepp som skadar dem för resten av livet. Det kan dröja långt in i vuxen ålder innan man orkar, vågar eller får möjlighet att bearbeta händelserna och vill anmäla dem. Det är viktigt att det finns en möjlighet att få upprättelse även om det har gått lång tid. Dessutom ska den som har begått grova övergrepp mot ett barn kunna straffas för detta, även om det har gått lång tid. Det finns sammantaget starka skäl för att särbehandla preskription av sexualbrott som riktats mot barn. Vi vill därför att regeringen ska utreda om preskriptionstiden för sexualbrott mot barn kan tas bort.

3. Preskription, punkt 2 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:194 punkt 2 och motionerna

2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD) yrkande 5 och

2013/14:Ju369 av Metin Ataseven (M) samt

bifaller delvis motion

2013/14:Ju4 av Morgan Johansson m.fl. (S).

Ställningstagande

Jag delar inte regeringens ståndpunkt att det är tillräckligt att preskriptionstiden för allvarliga sexualbrott mot barn ska börja räknas från den dag då barnet fyller eller skulle fyllt 18 år. Detta innebär exempelvis att våldtäkt mot barn preskriberas när offret endast är 28 år. Medan sådana brott riskerar att skada ett offer psykiskt för resten av livet kan alltså grova sexualbrottslingar gå fria från straff innan offret ens nått 30 års ålder. Offret har då kanske inte ens hunnit utveckla en sådan självkänsla och styrka som krävs för att anmäla vad han eller hon utsatts för i sin barndom av t.ex. en närstående.

Dagens dna-teknik innebär vidare att en okänd gärningsman som begått exempelvis en överfallsvåldtäkt kan identifieras efter att preskriptionstiden gått ut, om gärningsmannen dna-testats efter ny grov brottslighet. Det finns därför i dag en högre grad av praktisk nytta med att kunna åtala grova sexualbrottslingar efter det att dagens korta preskriptionstider löpt ut. Jag anser därför att preskriptionstiden ska avskaffas helt för de sexualbrott mot barn och unga som i dag anses så allvarliga att de fått en preskriptionstid som löper från offrets 18-årsdag.

Eftersom regeringens förslag trots allt innebär en förbättring i förhållande till den reglering som gäller i dag motsätter jag mig inte propositionen i denna del. Regeringen bör dock snarast återkomma med ett lagförslag som tillgodoser vad jag framfört ovan.

Särskilt yttrande

En ny lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn, punkt 1 (V)

Lena Olsson (V) anför:

Regeringens proposition 2012/13:194 Stärkt skydd för barn mot sexuella övergrepp, vilar på ett direktiv som Sverige är tvingat att genomföra, varför jag inte ser några andra alternativ än att säga ja till propositionen. Jag vill dock med anledning av detta framhålla följande.

Frågan om registerkontroll är enligt min uppfattning att betrakta som en fråga om arbetsrätt och arbetsmarknad, vilket är områden som faller inom den nationella kompetensen och således inget som ska eller bör regleras på EU-nivå. Dessutom inskränker den lagstiftning om registerkontroll som stipuleras av direktivet de grundlagsstadgade fri- och rättigheterna på ett sådant sätt som måste anses gå utöver EU:s kompetens. Jag motsätter mig att mer makt överförs från de folkvalda nationella parlamenten till EU:s institutioner och att EU får ökat inflytande på lagstiftningen och styr politiken på allt fler områden.

Jag ser mycket allvarligt på sexuell exploatering och sexuella övergrepp mot barn. Samhällets arbete för att förhindra sådana övergrepp måste skärpas väsentligt på en rad punkter. Jag ser dock inte en utökad användning av registerutdrag som en framgångsrik väg att gå. Tvärtom kan registerutdrag riskera att skapa en falsk trygghet som bl.a. försvårar det preventiva arbetet mot sexuella övergrepp mot barn. Registerutdrag strider också mot Vänsterpartiets rättssyn genom att man i praktiken riskerar att införa ett yrkesförbud för vissa individer efter att de avtjänat sitt straff. Vänsterpartiet vidhåller sin grundläggande kritik mot registerkontroll som inte är reglerad i en sammanhållen lagstiftning och vi motsätter oss i princip den aktuella registerkontrollen. Sverige är dock tvingat att genomföra direktivet, varför jag inte ser några andra alternativ än att säga ja till propositionen. Jag vill påtala behovet av en sammanhållen reglering på området.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:194 Stärkt skydd för barn mot sexuella övergrepp:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister.

Följdmotionerna

2013/14:Ju4 av Morgan Johansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett avskaffande av preskriptionstiden för sexualbrott.

2013/14:Ju5 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det precis som för skolverksamheten ska vara obligatoriskt för alla arbetsgivare att kontrollera arbetssökandes utdrag från belastningsregistret vid arbete med barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det precis som för skolverksamheten ska vara tillåtet för alla arbetsgivare att spara kopior av arbetssökandes utdrag från belastningsregistret vid arbete med barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara förbjudet för en arbetsgivare att låta någon arbeta med barn om denne dömts för allvarlig sexualbrottslighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även redan anställda i en verksamhet som omplaceras till att arbeta med barn ska göras skyldiga att uppvisa utdrag ur belastningsregistret.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att preskriptionstiden för allvarliga sexualbrott mot barn och unga ska avskaffas helt.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:Ju238 av Agneta Luttröpp (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen och vidta aktiva åtgärder mot kommersiell sexuell exploatering av barn.

2013/14:Ju369 av Metin Ataseven (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa preskriptionstiden för sexualbrott mot barn.

2013/14:Ju374 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla jobbsökande till samtliga yrken inom vilka man kontinuerligt arbetar med barn obligatoriskt ska registerkontrolleras för tidigare sexualbrottsbelastningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga arbetssökande som har dömts för sexualbrott mot barn eller för allvarliga sexualbrott mot vuxna alltid ska nekas anställning i yrken inom vilka man kontinuerligt handskas med barn.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 § Den som erbjuds en anställning i staten, en kommun, ett landsting, ett företag eller en organisation ska, om arbetet innebär direkt och regelbunden kontakt med barn, på begäran av den som erbjuder anställningen visa upp ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister.

2 § I denna lag avses med

- *företag*: en fysisk eller juridisk person som bedriver näringsverksamhet, och
- *organisation*: en juridisk person som inte är företag.

3 § Ett utdrag ur belastningsregistret ska på begäran även visas upp av den som erbjuds eller tilldelas uppgifter som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn inom sådan verksamhet som avses i 1 § om det sker genom

1. uppdrag,
2. anställning hos någon som ingått avtal med den som bedriver verksamheten, eller
3. praktiktjänstgöring.

Registerutdraget ska i fall som avses i första stycket visas upp för den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot någon på ett sådant sätt som avses där.

4 § Registerutdrag som avses i denna lag får inte vara äldre än ett år. I lagen (1998:620) om belastningsregister finns bestämmelser om att regeringen får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.

5 § En kontroll av ett registerutdrag får inte dokumenteras på något annat sätt än genom en anteckning om att utdraget har visats upp.

6 § Om det i en annan lag eller förordning finns bestämmelser som reglerar registerkontroll för arbete som innebär direkt och regelbunden

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (EUT L 335, 17.12.2011, s. 1, Celex 32011L0093) och rättelse till direktivet (EUT L 18, 21.1.2012, s. 7, Celex 32011L0093R[01]).

kontakt med barn inom verksamhet som omfattas av denna lag, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

1. Denna lag träder i kraft den 18 december 2013.
2. Den nya lagen ska inte tillämpas på den som erbjuds eller tilldelas uppgifter genom en sådan anställning som avses i 3 § första stycket 2 och som han eller hon hade redan före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs¹ att 35 kap. 4 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

4 §²

De i 1 § bestämda tiderna ska räknas från den dag brottet begicks. Om det förutsätts att en viss verkan av handlingen ska ha inträtt innan en påföljd får dömas ut, ska tiden räknas från den dag då sådan verkan inträdde.

Vid brott som avses i följande bestämmelser ska de i 1 § bestämda tiderna räknas från den dag målsäganden fyller eller skulle ha fyllt arton år:

1. 6 kap. 4–6 och 8 §§ eller försök till sådana brott,	1. 6 kap. 4–6, 8 och 9 §§ eller försök till sådana brott,
2. 6 kap. 1–3 och 12 §§ eller försök till sådana brott, om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år,	2. 6 kap. 1–3, 10 och 12 §§ eller försök till <i>brott enligt 6 kap. 1–3 och 12 §§</i> , om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år,
3. 16 kap. 10 a § första och femte styckena eller försök till sådana brott, om brottet avser skildring av barn i pornografisk bild och en tillämpning av första stycket inte leder till att möjligheten att döma ut påföljd bortfaller senare,	
4. 2 § lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor eller försök till sådant brott, om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år.	

Vid bokföringsbrott som inte är ringa ska tiden räknas från den dag då den bokföringsskyldige har försatts i konkurs, fått eller erbjudit ackord eller inställt sina betalningar, om detta skett inom fem år från brottet. Om den bokföringsskyldige inom fem år från brottet blivit föremål för revision av Skatteverket, ska tiden räknas från den dag då revisionen beslutades.

1. Denna lag träder i kraft den 18 december 2013.

2. Bestämmelsen i 35 kap. 4 § andra stycket i sin nya lydelse tillämpas även på brott som har begåtts före ikraftträdandet, om inte möjligheten att döma till påföljd har bortfallit dessförinnan enligt äldre bestämmelser.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (EUT L 335, 17.12.2011, s. 1, Celex 32011L0093) och rättelse till direktivet (EUT L 18, 21.1.2012, s. 7, Celex 32011L0093R[01]).

² Senaste lydelse 2013:365.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs¹ att 9 § lagen (1998:620) om belastningsregister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §²

En enskild har rätt att på begäran skriftligen få ta del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv. Sådana uppgifter ska på begäran lämnas ut utan avgift en gång per kalenderår.

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv har rätt att få ett begränsat utdrag ur registret

1. för att kunna ta till vara sin rätt i ett främmande land eller få tillstånd att resa in, bosätta sig eller arbeta där,

2. enligt bestämmelser i skollagen (2010:800),

3. enligt bestämmelser i lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,

4. enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn, eller

5. enligt bestämmelser i lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder.

4. enligt bestämmelser i lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn,

5. enligt bestämmelser i lagen (2010:479) om registerkontroll av personal som utför vissa insatser åt barn med funktionshinder, eller

6. enligt bestämmelser i lagen (2013:00) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn.

Regeringen, eller i fråga om andra stycket punkterna 1–3 den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om vilka uppgifter ett sådant utdrag ska innehålla.

En begäran om uppgifter ur registret ska vara skriftlig och undertecknad av den sökande.

Denna lag träder i kraft den 18 december 2013.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/93/EU av den 13 december 2011 om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (EUT L 335, 17.12.2011, s. 1, Celex 32011L0093) och rättelse till direktivet (EUT L 18, 21.1.2012, s. 7, Celex 32011L0093R[01]).

² Senaste lydelse 2010:859.